

Předvede Čína další zázračný obrat?

Spolupracovník LN Jan Macháček se každý týden ptá českých ekonomů, pedagogů a analytiků, co soudí o aktuálních tématech ze světa ekonomiky a financí.

Čínská ekonomika rostla ve třetím čtvrtletí o 6,9 procenta, nejnižším tempem za šest let. To by samo o sobě tolik nevdávalo; ovšem investoři, obchodníci a manažeři by rádi věděli, jak bude Čína svoje zpomalení řídit.

Cíl, jímž je proměnit čínskou exportem a výrobou taženou ekonomikou na hospodářství více závislé na službách, je možná nadlidský. Znamenalo by to přesměrování stovek milionů lidí a bilionů dolarů kapitálu. Údaje o tom, že adekvátně roste sektor služeb, ale nejsou moc věrohodné.

Zjistit, jak se čínské ekonomice skutečně daří, je nadlidský úkol

Vláda chce dát větší prostor silám nabídky a poptávky. Jenže jak je to ve skutečnosti? Země oznamuje plány jako zóny volného obchodu a redistribuci bohatství od státu k zákazníkům. Skutečné funkce trhu ale často neexistují.

Zjistit, jak se Číně doopravdy daří, je skoro nadlidský úkol, a pokud někdo z náhodně vytržených údajů něco zásadního usuzuje, svědčí to spíše o jeho předsudcích než o něčem relevantním. Horší je, že žádný koherentní čínský plán, jak řídit tamější pokles, asi neexistuje.

Co soudíte o vývoji čínské ekonomiky vy?

Autor je předseda správní rady Institutu pro politiku a společnost.

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Jan Pravda

Kredit na sudu dynamitu

Problém zůstává stejný – Čína vydává nový kredit, aby rostla, a sedí na sudu dynamitu v podobě velkého špatného dluhu. Jiný růstový pohon než nový kredit dnes v Číně nefunguje, protože většina projektů má nízkou návratnost. Když se zastaví kredit, zastaví se růst ekonomiky.

Naštěstí pro svět je čínská burza ve srovnání s ekonomikou malá, její tržní kapitalizace je přibližně 40 procent HDP (v Americe 115 procent).

Počítáme: celkový dluh je zhruba 300 procent HDP, z toho ten špatný může být až 30 procent (v době asijské krize v roce 1997 byl v těchto relacích), což je sto procent hrubého domácího produktu v kostlivcích a zhruba 200 procent celkové kapitalizace burzy v kostlivcích. To ukazuje magnitudu problému silnější než krize nesplácených hypoték v USA (tehdy představovala špat-

DEBATA
JANA
MACHÁČKA

ná aktiva asi deset procent trhu), a naopak dobře srovnatelnou s velkou depresí (tehdy byla špatná aktiva asi 50 procent trhu).

Jaký to má dopad na svět?

Naštěstí jde z velké části o interní problém Číny, ale to neznamená, že nedopadne třeba deseti procenty na firmy, které exportují do Číny – automobilky, strojírna, luxusní značky... Tato spotřeba utrpí, až se kolotoč zpomalí nebo zastaví. Například obrat největších firem zařazených do burzovního indexu S&P 500 z Číny obnáší asi sedm procent a klesl by maxi-

– jejich vývoj bude Čínu kopírovat nahoru i dolů.

Kostlivce je třeba vymést, protože blokují šíření kapitálu ve finančním systému, banky na nich sedí jakoby nic a nemohou již poskytnout v nich vázaný kapitál normálním firmám. Naopak bankám není snadné zvednout kapitál, dokud tam jsou aktiva neznámé toxicity.

Klíčový problém předluženosti a závislosti na růstu zůstává. Proto je jen otázka času, kdy se problémy vrátí v horší podobě.

Pokud se čínská ekonomika začne výrazně liberalizovat, čistit a zpomalí, i tehdy tam bude stagnace, ale ne velká deprese, a trh půjde dolů, ne však o 90 procent, jak tomu bylo při velké depresi, ale třeba zase o 30 procent.

I tak Čína zůstává fenoménem, který popřel mnoho zkušeností ze západního světa. Takže klidně můžeme být svědky dalšího „zázraku“.

JAN PRAVDA

Sanning Capital, Pravda Capital

LUBOR LACINA

think tank

Mendelovo evropské centrum

Čínské lidové republiky víme bezpečně dvě věci. Jde o zemi, jejíž gigantická a mimořádně pozitivní přeměna za posledních 25 let je nesrovnatelná s čímkoli, co se odehrálo jinde. Druhým faktem je pak to, že nemáme k dispozici žádné srozumitelné vysvětlení tohoto čínského zázraku. K tomu se musí přičíst skepse ohledně makroekonomických statistik.

Proto lze v zásadě vyloučit smysluplnost aplikace standardních analytických postupů na čínskou ekonomiku, protože na Západě zatím nikdo nevyšetřil podstatu jejího fungování.

DUŠAN TRÍSKA

Národohospodářská fakulta VŠE

Debata je krácena. Celé texty najdete na www.ceskapozice.lidovky.cz

Krnáčová: Městské firmy mají řídit odborníci

Pražská primátorka by na posty v podnicích vlastněných městem vypsala tendr. Nejde o hájemství politických stran, uvedla na konferenci LN

ELIŠKA NOVÁ

PRAHA Řízení i obsazování městských firem by se podle pražské primátorky Adriany Krnáčové (ANO) mělo změnit. A první firmou, kde by změny měly nastat, je dopravní podnik v metropoli.

Konference LN
mafra events

„Jde o jednu z největších příspěvkových organizací. Je potřeba tam velice rychle a efektivně zasáhnout, hlavně v oblasti řízení,“ řekla primátorka na konferenci Budoucnost městských firem, kterou pořádaly Lidové noviny.

Krnáčová už na konci září uvedla, že nynější šéf dopravního podniku by měl ve funkci skončit, Jaroslav Ďuriš ale pokus o své odvolání zatím ustál. Jak dlouho se udrží, není jasné.

Podle Krnáčové by se měl změnit i přístup města. To by mělo nastavit strategii a úkoly, kterými by se vedení společnosti řídilo.

„My, tedy rada hlavního města, si musíme sednout a říct, jakou dopravní infrastrukturu chceme mít teď, ale i za pět, deset a 20 let. Nemůže to být abstraktní zadání ve smyslu, že Praha chce mít hezkou dopravu, ale musí být kon-

krétní, vyčíslitelné,“ dodala Krnáčová, podle níž je potřeba, aby město vypracovalo strategii společně s novým managementem.

S tím souhlasí i finanční ředitelka podniku Magdalena Češková. „Dopravnímu podniku chybí zadání, dopravní koncepce města. Už několik let se říkáme dílčími zadáními zleva, zprava a dopravní podnik mezi tím pendluje,“ doplnila Češková na konferenci.

Krnáčová už před měsícem prohlásila, že se jí nelíbí, jak dopravní podnik hospodaří, proto by se mělo vedení vyměnit. Ďuriš to ale odmítá s tím, že úspory jsou z posledních dva roky v řádu miliard.

Radní pro dopravu Petr Dolínek k tomu uvedl: „Patříme k nejsuverénnějším dopravcům v rámci Evropy. Přes 55 procent přepravních úkonů vykonává MHD. Když to řekneme lidem z ciziny, tak nás obdivují, když jim pak řekneme, co za to platíme, tak obdiv opadá.“

Souběh spojů za příplatek

Dopravní podnik dostal loni od města na provoz 11,61 miliardy korun, o rok dřív to bylo 10,8 miliardy. Podle Dolínka by teď mělo město společně s firmou upravit dopravu tak, aby se na jednom místě nedublovalo zároveň metro, tramvaj i autobus. Právě tím by se mohly náklady snížit. A po-

O budoucnosti městských firem diskutovali na konferenci LN mimo jiné (zleva) pražská primátorka Adriana Krnáčová, radní pro infrastrukturu Jana Plamínková a projektový manažer společnosti Gordic Robert Hron FOTO MAFRA - TOMÁŠ KRIST

kud bude dotčená městská část přesto požadovat, aby jezdily autobusy a tramvaje ve velké míře i tam, kde jsou stanice metra, bude si muset připlatit.

„Standardně si za to obce v Česku připlácejí. Uděláme nějaký systém, který bude komfortní, ale nemá smysl, aby po celé Praze jezdily autobusy, když jsme zaplatili lepší, ekologičtější infrastrukturu, která stála velké peníze,“ vysvětluje Dolínek, kde chce šetřit.

Na konferenci se ale neřešil jen dopravní podnik. Radní pro infra-

málně na polovinu – takže by šlo o odezvu pár procent.

Pro západní svět je ještě jedna hrozba – export deflace (to je fenomén, kterého se centrální bankéři dnes velmi bojí) tím, že Čína bude vše exportovat za devalvovaný juan nebo za dumpingové ceny, nebo kombinace obojího.

Tomu by asi Západ měl čelit další vlnou devalvace dolaru a eura, ale taková měnová válka není nic nového.

Celkový dopad na Západ by tedy neměl překročit jednotky procent. Horší je to pro rozvíjející se trhy, vývozce komodit do Číny

jde na 150 milionů korun. Připravuje se také kolektor v horní části Václavského náměstí, kde chybí.

„Je potřeba to udělat, aby se Václavské náměstí nemuselo kvůli každé opravě rozkopat. Akce jsou to poměrně finančně náročné, ale mají obrovský význam pro město, protože rozkopané ulice omezují život v něm,“ vysvětlovala Plamínková. Další investice se plánuje na Jižním Městě.

Plamínková má jako radní pod sebou i Pražskou vodohospodářskou společnost. Tu podle ní nejvíce trápí dlouhodobá smlouva se společností Pražské vodovody a kanalizace. Kvůli dohodě, která trvá až do roku 2028, má město podle Plamínkové problém se získáváním dotací z fondů EU.

Diskusi o městských firmách otevřela Krnáčová poté, co se ukázalo, že šéfkra pražské organizace ANO Radmila Kleslová bere za angažmá v těchto podnicích statisíce korun. Podle primátorky by se statutárních orgánech firem neměli sedět politici, ale odborníci.

Na konferenci LN teď upřesnila, jak by se mohli tito lidé vybrat – na jednotlivé pozice by se mohla vypisovat výběrová řízení. Spolupracovat by přitom město mohlo například s personálními agenturami.

„Městské firmy by neměly být nástrojem politického boje, to je

chyba. To nemá být hájemství jednotlivých politických stran, protože je to městská firma, měla by naplňovat městský zájem, nikoliv zájem jednotlivých politických stran,“ vysvětlovala Krnáčová.

Pomoci mohou PPP projekty

Na konferenci se řešily také dceřiné společnosti firem, jež Praha vlastní. Podle Jana Trojánka, který je členem dozorčí rady Zdroj pitné vody Káraný, totiž město nemá příliš možností, jak tyto podniky řídit.

„Jestli to někde funguje dobře nebo špatně, teď nejsme schopny říct. Samozřejmě je nasnadě, aby vlastníci, což je hlavní město zastoupené holdingem, mělo přehled a vliv na tyto dceřiné společnosti. Ale je to věc té konkrétní společnosti,“ řekl k tomu radní pro majetek Michal Hašek (radní ho odvolalo z funkce den po konferenci zastupitelstvo).

Na setkání vystoupila i hlavní ekonomka Raiffeisenbank Helena Horská. „Spolupráce soukromého a veřejného sektoru je možná a může vést k úspěchu,“ řekla s tím, že mohou fungovat například PPP projekty. Zástupcům firem pak sdělila, že ekonomika České republiky roste rychleji, než je desetiletý průměr, což se ale zatím neprojevuje na vyšších příjmech.